

Mnenje Evropskega odbora regij – Poročilo Evropske komisije o izvajanju prenovljenega strateškega partnerstva z najbolj oddaljenimi regijami EU

(2021/C 37/10)

Poročevalec:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES/PES), predsednik avtonomne skupnosti, Kanarski otoki
Referenčni dokument:	Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki o izvajanju sporočila Komisije z naslovom Trdnejše in prenovljeno strateško partnerstvo z najbolj oddaljenimi regijami EU COM(2020) 104 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. poudarja, da najbolj oddaljene regije sestavlja osem otokov in otočij v Karibskem morju, Indijskem oceanu in Atlantskem oceanu ter izolirano ozemlje v Amazonskem pragozdu, tj. šest francoskih čezmorskih ozemelj (Gvajana, Gvadelup, Martinik, Mayotte, Reunion in Saint-Martin), dve portugalski avtonomni regiji (Azori in Madeira) in ena španska avtonomna skupnost (Kanarski otoki), ki se soočajo z vrsto trajnih omejitev zaradi oddaljenosti, izoliranosti in majhnosti, kar otežuje njihov razvoj;
2. pozdravlja zavezo Evropske unije (EU) podpora najbolj oddaljenim regijam, izraženo v sporočilu Komisije z naslovom Trdnejše in prenovljeno strateško partnerstvo z najbolj oddaljenimi regijami EU z dne 24. oktobra 2017 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo), ki jo je Svet za splošne zadeve potrdil s sklepi iz aprila 2018. V njih Komisijo poziva, naj si še naprej prizadeva za sprejemanje posebnih ukrepov za najbolj oddaljene regije v skladu s členom 349 PDEU;
3. pozdravlja vmesno poročilo (v nadaljnjem besedilu: poročilo), objavljeno marca 2020, o napredku pri izvajanju sporočila;
4. obžaluje, da poročilo ne vsebuje poglobljene ocene strategije za te regije in ne ponuja priložnosti za odpravo opustitve nekaterih ukrepov na področju politik, ki so bistvene za njihov razvoj, kot sta kohezijska politika in zlasti socialni steber EU;
5. priznava, da je treba to strategijo prilagoditi hudim posledicam pandemije COVID-19, katere učinki so na teh območjih, ki so močno odvisna od turizma in povezanosti s tujino, še večji, njihovo gospodarsko okrevanje pa bo predvidoma trajalo dlje;
6. poudarja, da je treba v sedanjih razmerah podpreti industrijski sektor v najbolj oddaljenih regijah in da je za povečanje konkurenčnosti podjetij in spodbujanje ustvarjanja delovnih mest v teh regijah bistvenega pomena ustrezen evropski okvir za državno pomoč in fiskalni instrumenti;
7. opozarja, da so bila socialna vprašanja vedno v središču izzivov, s katerimi se spopadajo najbolj oddaljene regije, zaradi uničujočih učinkov sedanje krize na njihovih trgih dela pa so še bolj pereča, zato se je treba v strategiji za te regije še toliko bolj osredotočiti na rast in zaposlovanje. Najbolj oddaljene regije potrebujejo novo usmeritev, ki bo vključevala okrepljeno socialno razsežnost in opredelitev posebnih ukrepov za spopadanje s trenutnimi razmerami;
8. pozdravlja zavezo Evropske komisije, da bo delovala v partnerstvu z najbolj oddaljenimi regijami, in poudarja pomen tega partnerstva glede na težave teh regij pri spopadanju s posledicami pandemije COVID-19;

9. opozarja na zelo ranljiv položaj najbolj oddaljenih regij, ki se je zaradi pandemije še poslabšal, in poudarja, da je treba v okviru načrta EU za okrevanje zagotoviti, da se bodo te regije ustrezno obravnavale v skladu z regionalnimi razmerami in potrebami;
10. poudarja, da je treba pri izvajanju zunanje politike EU zaščititi interese najbolj oddaljenih regij, ter poziva, naj se v prihodnjem sporazumu EU z Združenim kraljestvom upošteva negativni vpliv brexita na najbolj oddaljene regije glede na njihovo posebno ranljivost;
11. opozarja, da morajo biti projekti, financirani v okviru pobude REACT-EU v najbolj oddaljenih regijah, namenjeni reševanju izzivov v sektorjih, ki jih je kriza zaradi COVID-19 najbolj prizadela, kot je turistični sektor, pa tudi krepitvi naložb v sektorjih, povezanih s povezljivostjo, tudi digitalno, izvajanju zelenega in modrega gospodarstva ter naložbam v kompetence, znanja in spretnosti, ki omogočajo ustvarjanje delovnih mest in prilagajanje na spremembe, ki jih je povzročila pandemija;
12. pozdravlja izrecno zavezo Komisije, da bo najbolj oddaljenim regijam namenila posebno pozornost v okviru evropskega zelenega dogovora in upoštevala njihovo izpostavljenost podnebnim spremembam in naravnim nesrečam ter njihove izjemne prednosti, kot so biotska raznovrstnost in obnovljivi viri energije, ter upa, da bodo v ta namen sprejeti posebni ukrepi;
13. priporoča, da se ohrani potrebno ravnotežje med okoljskimi cilji in visokimi socialnimi stroški, ki jih lahko imajo najbolj oddaljene regije, in da Evropska komisija v okviru mednarodnih pogajanj prizna posebnost teh regij ter iz sistema trgovanja z emisijami izvzame lete med njimi in drugimi državami EU; neobstoj izjem za te regije v načrtih za vključitev pomorskega in zračnega prometa v sistem trgovanja z emisijami bi izredno negativno vplival na njihove gospodarske in socialne razmere;
14. pozdravlja okrepljeno partnerstvo med Komisijo, državami članicami in konferenco predsednikov najbolj oddaljenih regij, ki omogoča uspešen in trajen dialog prek posebnih platform in delovnih skupin, v okviru katerih opredeljujejo problematiko, predlagajo rešitve in načrtujejo strategije za prilagajanje evropskih politik v najbolj oddaljenih regijah;
15. pozdravlja, da je upravljanje na več ravneh omogočilo, da velik del predlogov Komisije za obdobje 2021–2027 vključuje posebnosti za najbolj oddaljene regije;
16. ugotavlja, da se mora glede na pozitivne rezultate nadaljevati okrepljeni in stalni dialog med Evropsko komisijo in najbolj oddaljenimi regijami pri prihodnjem delu v zvezi s snovanjem ustreznih politik, pri katerih se upoštevajo razmere v najbolj oddaljenih regijah;
17. poudarja pomen prilagojene obravnave, ki jo je Evropska komisija predlagala v sporočilu iz leta 2017, zaradi šibkosti številnih sektorjev na teh območjih;
18. opozarja, da je treba na konferenci o prihodnosti Evrope ohraniti ločen pravni status najbolj oddaljenih regij, da se bodo lahko te še naprej pošteno in uravnoteženo vključevale v razvoj EU;

Izkoriščanje prednosti najbolj oddaljenih regij

Modro gospodarstvo

19. opozarja, da pomorski prostor najbolj oddaljenih regij pomeni veliko prednost za zaposlovanje, gospodarsko dejavnost in razvoj, ki jo je treba zaščititi in izkoristiti;
20. pozdravlja študijo Evropske komisije *Realising the Potential of the Outermost Regions for Sustainable Blue Growth* (Ugotavljanje potenciala najbolj oddaljenih regij za trajnostno modro rast) in vključitev njenih ugotovitev v sporočilo;
21. želi spomniti na mnenje, ki ga je sprejel februarja 2018 in v katerem je poudaril, da mora EU najbolj oddaljenim regijam zagotoviti večjo finančno podporo za ukrepe, namenjene razvoju njihovih morskih in pomorskih virov, ter za razvoj ambicioznih naložb, pri tem pa upoštevati možnosti za ustvarjanje delovnih mest in varstvo ekosistemov;
22. ocenjuje, da je obnova ribiške flote najbolj oddaljenih regij še vedno omejena zaradi uporabe evropske zakonodaje, in meni, da so potrebna dodatna prizadevanja za zagotovitev večje skladnosti med revidiranimi smernicami o državni pomoči za ribištvo in ESPR, da bi bila prenova ribiške flote najbolj oddaljenih regij upravičena do pomoči v okviru teh smernic;

23. želi spomniti, da Svet v sklepih z dne 19. novembra 2019 o oceanih in morjih poziva k zaščiti najbolj oddaljenih regij zaradi njihove izpostavljenosti podnebnim spremembam, in poudarja pomen pomorske in ribiške politike za razvoj trajnostnih gospodarskih dejavnosti;

24. obžaluje, da pozivi najbolj oddaljenih regij v zvezi z načrti za nadomestila za dodatne stroške niso bili upoštevani, in podpira njihov poziv k prilagojeni in prožni uporabi zneskov in izvedbenih določb v zvezi s tem;

Kmetijstvo in razvoj podeželja

25. opozarja, da je kmetijstvo ključni sektor za gospodarstvo in zaposlovanje v najbolj oddaljenih regijah, kar je EU priznala z uvedbo njihove posebne obravnave v okviru programa POSEI, ter poudarja prispevek in dodano vrednost tega sektorja med krizo zaradi COVID-19, saj prispeva k zagotavljanju samooskrbe s hrano, daje prednost kratkim dobavnim verigam in zadovoljuje veliko povpraševanje prebivalstva;

26. se zavzema za ohranitev posebnih izjem za najbolj oddaljene regije v prvem stebru SKP, natančneje glede nevezanosti pomoči in sistema zmanjšanja pomoči;

27. obžaluje, da je v predlogu večletnega finančnega okvira zmanjšano sofinanciranje za najbolj oddaljene regije v okviru EKSRP;

28. ugotavlja, da kriza zaradi COVID-19 pomeni resen problem za distribucijo hrane v najbolj oddaljenih regijah, in zavrača možnost, da bi se v prihodnjem finančnem obdobju zmanjšala proračunska sredstva iz SKP za te regije, ter poziva k ponovni uvedbi sedanjih sredstev v okviru programa POSEI;

29. opozarja Evropsko komisijo, da mora v trgovinske sporazume, o katerih se pogaja s tretjimi državami, vključiti posebno poglavje v zvezi z vsemi zadevami, ki so v posebnem interesu najbolj oddaljenih regij;

30. podpira najbolj oddaljene regije pri njihovem pozivu k podaljšanju stabilizacijskega mehanizma v zvezi z dvostranskimi sporazumi o uvozu banan, podpisanimi z andskimi in srednjeamerškimi državami, po letu 2020 in zagotovitvi njegovega samodejnega delovanja, če katera od teh držav preseže določeni prag;

Biotska raznovrstnost

31. pozdravlja dejstvo, da evropski zeleni dogovor priznava veliko vrednost edinstvene biotske raznovrstnosti v najbolj oddaljenih regijah in nevarnost podnebnih sprememb kot enega glavnih dejavnikov za izgubo biotske raznovrstnosti;

32. pozdravlja vključitev posebnih javnih razpisov v program LIFE 2014–2020 za ohranjanje, varstvo in izboljšanje biotske raznovrstnosti ter prilagajanje najbolj oddaljenih regij na podnebne spremembe;

Krožno gospodarstvo

33. poziva Evropsko komisijo, naj pri ukrepih za krožno gospodarstvo upošteva poseben položaj najbolj oddaljenih regij, za katere so značilni izoliranost, oddaljenost in velik pritisk zaradi njihovih gospodarskih modelov, ki temeljijo predvsem na turizmu;

34. meni, da bo *ad hoc* platforma omogočila pripravo prilagojenih ukrepov za nadzor nad vnosom odpadkov v najbolj oddaljene regije in njihovim iznosom ter prispevala k ustreznemu ravnanju z odpadki in podpirala cilj, da te regije postanejo regije „brez odpadkov“;

35. priznava, da je ravnanje z odpadki v najbolj oddaljenih regijah zapleteno in so stroški zanj visoki ter da je treba podpreti naložbe v infrastrukturo, tudi prek ESRR, da se olajša prehod na krožno gospodarstvo;

Podnebne spremembe

36. podpira zavezanost najbolj oddaljenih regij ciljem EU glede doseganja podnebne nevtralnosti do leta 2050 in opozarja na ranljivost teh regij v zvezi s podnebnimi spremembami;

37. meni, da so ambicije evropskega zelenega dogovora v skladu z določbami v sporočilu, pozdravlja izrecno sklicevanje nanj in upa, da bo to spodbudilo pravičen prehod najbolj oddaljenih regij na nevtralno gospodarstvo;

38. poziva, naj se vsi ukrepi na področju zmanjševanja emisij ogljika ocenijo in obravnavajo globalno, pri čemer si je treba prizadevati za pravično ravnotežje med okoljskimi zahtevami ter potrebo po dostopnosti za državljane in ohranjanju gospodarstva;

39. opozarja, da je treba merila upravičenosti Sklada za pravični prehod bolj prilagoditi in vključiti realnost najbolj oddaljenih regij v dolgoročno strateško vizijo EU za prilagajanje na podnebne spremembe;

Energetski prehod

40. pozdravlja ukrepe v korist najbolj oddaljenih regij iz direktive o energiji iz obnovljivih virov in pobudo za čisto energijo za otoke EU ter spodbuja Komisijo, naj si še naprej prizadeva v tej smeri;

41. opozarja, da so najbolj oddaljene regije edine regije, ki so odvisne od fosilnih goriv in imajo izolirane energetske sisteme ter se zato ne morejo povezati v evropska omrežja, ter obžaluje, da Instrument za povezovanje Evrope ni prilagojen njihovim posebnim okoliščinam; meni, da je treba najbolj oddaljene regije vključiti v mehanizem za pravični prehod in izkoristiti ukrepe, ki podpirajo njihov energetski prehod na čista goriva;

Raziskave in inovacije

42. ceni zavezo Komisije podpora najbolj oddaljenim regijam na področju inovacij, da bi okrepila njihov potencial v smislu laboratorijev za preizkušanje inovativnih rešitev kot poti do odličnosti in okrepite vrednostnih verig;

43. pozdravlja začetek izvajanja posebnega usklajevalnega in podpornega ukrepa v sedanjem programu Obzorje 2020, namenjenega najbolj oddaljenim regijam, in opozarja, da je treba pri snovanju prihodnjih okvirnih programov za raziskave, razvoj in inovacije upoštevati ugotovitve iz pripravljalnega ukrepa FORWARD, kot je napovedano v sporočilu;

Socialne zadeve, zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje

44. meni, da mora Komisija najbolj oddaljene regije upoštevati pri pobudah, ki jih bo predstavila v okviru akcijskega načrta za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic, za spodbujanje enakih možnosti, dostopa do trga dela, pravičnih delovnih pogojev ter socialnega varstva in socialne vključenosti;

45. poudarja, da kriza zaradi pandemije COVID-19 močno vpliva na zaposlenost v najbolj oddaljenih regijah, pa tudi na znatno povečanje stopnje revščine zaradi izgube gospodarske dejavnosti in zmanjšanja prometa v ključnih sektorjih, ter da je treba še naprej krepiti posebne podporne instrumente za ustvarjanje novih nišnih dejavnosti in ohranjanje zaposlitev v tradicionalnih sektorjih;

46. poziva k sprejetju ukrepov za večjo udeležbo najbolj oddaljenih regij v vseh ukrepih programa Erasmus+ ter k spodbujanju sodelovanja in izmenjav v okviru mobilnosti med posamezniki in organizacijami teh regij in tretjih držav, zlasti njihovih sosed;

47. pričakuje razmislek o prožnosti v okviru Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji, potrebni za zagotavljanje pomoči, kadar znatno prestrukturiranje pomembno vpliva na gospodarstvo teh regij;

Dostopnost zaradi konkurenčnosti, podjetništva in vključevanja na enotni trg

48. opozarja, da je sedanja kriza izredno negativno vplivala na letalsko povezljivost teh oddaljenih ozemelj in da je treba ohraniti povezljivost na stopnji iz časa pred krizo, saj so te regije povsem odvisne od pomorskega in zračnega prometa;

49. poziva k upoštevanju oddaljenosti, geografske izolacije in ozemeljske razpršenosti najbolj oddaljenih regij pri snovanju, sprejemanju in izvajanju politik, namenjenih zmanjšanju primanjkljaja fizične in digitalne dostopnosti trga EU, tudi znotraj regij in med njimi;

50. opozarja, da so letalske povezave poleg tega bistven element za konkurenčnost turističnega sektorja, ki je glavno gonilo gospodarstva številnih od teh regij in ki so ga posledice pandemije COVID-19 še posebej prizadele, zato poziva Komisijo, naj ta vidik upošteva pri opredeljevanju politik, namenjenih izboljšanju fizične dostopnosti najbolj oddaljenih regij;

51. pozdravlja izvedbo študije o potrebah najbolj oddaljenih regij po povezavah in to, da je Komisija upoštevala njihov primanjkljaj in odvisnost od pristanišč in letališč, ko je predlagala ukrepe v okviru ESRR in Instrumenta za povezovanje Evrope; vseeno meni, da navedeni ukrepi ne zadostujejo in da je treba prometno politiko prilagoditi resničnosti v najbolj oddaljenih regijah;

52. poudarja, kako pomembne so naložbe v omejevanje zastojev v urbanih vozliščih in omogočanje trajnostnih načinov kopenskega prometa;

53. meni, da je koristno razmisliti o pomoči v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope za širitev jedrnih omrežij, tudi s podmorskimi kabli, da bi bile najbolj oddaljene regije povezane znotraj svojih držav članic, med njimi in s tretjimi državami;

Regionalno vključevanje v geografski prostor

54. opozarja Komisijo, da je regionalno vključevanje najbolj oddaljenih regij v njihovo geografsko okolje še vedno prednostni cilj in da so programi evropskega teritorialnega sodelovanja temeljni instrument za njegovo doseg, zato meni, da je nujno treba ohraniti finančna sredstva, namenjena tem programom, in zagotoviti operativni razvoj te nove komponente najbolj oddaljenih regij, ne da bi pri tem omejili dostop teh regij do drugih komponent in njihovih finančnih sredstev;

55. obžaluje zmanjšanje stopnje sofinanciranja najbolj oddaljenih regij v Evropi v okviru uredbe CTE-Interreg za obdobje 2021–2027, kar je v nasprotju s strateškim pomenom, ki ga Evropska komisija od leta 2004 pripisuje krepitvi regionalnega vključevanja najbolj oddaljenih regij v njihovem geografskem območju;

56. poziva Komisijo, naj v okviru programa Interreg podpre skupne strateške projekte sodelovanja, ki vključujejo vse najbolj oddaljene regije;

57. opominja Komisijo na zavezo, da bo začela izvajati specifično, preprosto in jasno rešitev, ki bo omogočila skupno načrtovanje programov ESRR in finančnih instrumentov tretjih sosedskih držav; obžaluje, da ta specifična rešitev še vedno ni opredeljena, in poziva Komisijo, naj to vprašanje dokončno reši v programskem obdobju 2021–2027;

Migracije

58. poudarja, da so najbolj oddaljene regije med glavnimi vstopnimi točkami nezakonitih priseljencev, ki prihajajo iz bližnje okolice, in opozarja, da ima upravljanje migracijskih tokov velik vpliv na vse njihove javne politike, zlasti v zvezi z izvajanjem ukrepov sprejema in spremljanja mladoletnikov brez spremstva;

59. opozarja na zavezo Komisije, da bo najbolj oddaljenim regijam zagotovila pomoč za trajnostno obvladovanje migracijske problematike, in jo poziva, naj za finančno obdobje 2021–2027 oblikuje posebne ukrepe v okviru Sklada za azil in migracije;

Sklepna ugotovitev

60. opozarja Evropsko komisijo, Evropski parlament in Svet, naj najbolj oddaljene regije upoštevajo v razpravah o prihodnosti Evrope in pri pripravi prihodnjih evropskih politik ter poskrbijo za polno in učinkovito izvajanje člena 349 PDEU.

V Bruslju, 10. decembra 2020.

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS
